

# György Dragomán

---

## Sistemrestart

Povești despre eliberare

Traducere din limba maghiară  
de Ildikó Gábos-Foarță

POLIROM  
2024

## Cuprins

Refugiu .....	7
Trecerea .....	10
Radiolocatorul .....	14
<i>Crucea</i> .....	14
<i>Floarea</i> .....	18
<i>Stingerea</i> .....	26
Digul .....	32
<i>Pește</i> .....	32
<i>Acte</i> .....	35
<i>Loden</i> .....	37
<i>O favoare</i> .....	40
<i>Marfă proastă</i> .....	43
<i>Revanșa</i> .....	46
<i>Vindecare</i> .....	49
Jujeu .....	53
Ramen .....	58
Ruptura .....	62
Pahar de hârtie .....	66
Pauză de țigară .....	70
Sistemrestart .....	74

Vată de zahăr.....	78
Pietriș .....	82
Coșul .....	87
Walhalla .....	91
Complexul sportiv.....	95
Argint .....	100
Pușcă sau porumbel .....	103
Foxtrot.....	109
Sânge.....	113
Stârnirea bestiei.....	116
<i>Profioniștii</i> .....	116
<i>Fie un copil</i> .....	118
<i>Antrenament</i> .....	122
<i>Accident</i> .....	126
<i>Fructe</i> .....	130
<i>Cătușe</i> .....	134
Prima dată .....	140
Meserie .....	142
Înghețată pe băț .....	143
Apă.....	145
Cuțit.....	147
Robie.....	148
<i>Frescă</i> .....	148
<i>Farsă</i> .....	150
<i>Trofeu</i> .....	152
<i>Tigru</i> .....	154
<i>Coridor</i> .....	156

Metamorfoză .....	159
Secvență de stază .....	167
Seu de urs .....	172
<i>Transport</i> .....	172
<i>Hop-și-așa</i> .....	177
Hangar .....	181
Reportaj.....	185
Noua noastră locuință.....	189
Sarcină de rutină.....	204
Intervenție.....	210
Argintăria familiei .....	214
Tatăl Vanesei .....	217
Cămilă .....	220
Prinț.....	224
Podul .....	230
Vizitatorul .....	234
Inventatorul .....	238
Rachetă.....	241
Gemenii.....	244
Regele tăcerii .....	246
Foame .....	249
Varicela Zoster .....	254
Nord.....	259
Gară .....	262
Fetele Borbálei.....	265
<i>Alifie</i> .....	265
<i>Ulei de nucă</i> .....	267

<i>Benzină</i> .....	271
<i>Nuci de aur</i> .....	274
<i>Țidula</i> .....	278
Mulțumiri.....	281

Fața directorului devine rigidă, se uită la pată, se gândește că totuși biroul ar trebui zugrăvit din nou, ridică palma, acoperându-și ochii, simte cum oasele sale radiază frig.

### *Farsă*

Noul director al închisorii verifică celula întunecoasă.

Celula e strâmtă. Abia ai loc să stai în picioare. Directorul privește întunericul, nu vede nimic.

Holbează ochii cât poate, simte în globii oculari frigul umed emanat de pereți, e convins că n-are ochii închiși, sunt deschiși, se holbează, însă nu vede nimic. Își rotește capul în toate direcțiile, caută lumina, n-o găsește. În măsura în care pereții îi permit, se lasă pe vine, se uită, nici acolo nu-i lumină, se ridică în picioare, se întinde, nici acolo.

Întunericul este desăvârșit.

Își lipește fața de perete, nici așa nu vede nimic.

Închide ochii, îi deschide iar, nici atunci. Iar îi închide, își acoperă ochii cu palma, apăsându-și pleoapele peste globii oculari, apasă tare, ca să doară, vrea să vadă dacă mai există culori în spatele durerii, dar nu sunt.

Este complet întuneric.

Chiar dacă ar fi orbit, nu și-ar da seama. Perfect, întocmai așa trebuie să fie o celulă întunecoasă. Cel ținut acolo suficient de mult uită lumina pentru totdeauna.

Directorul închisorii lovește ușa cu pumnul, urlă în întuneric, strigă să i se dea drumul, între timp schițează un zâmbet, gândindu-se că degeaba urlă, fix așa cum urlaseră și cei care fuseseră aici înaintea lui și fix așa

cum vor urla și cei care vor ajunge în celula asta, pentru el se va deschide ușa, pentru că el este directorul, se lăsase închis aici numai ca să verifice.

Deja aude scârțâitul cheii în broască, aude zornăitul încuietorilor.

E tot întuneric, își aduce aminte de farsa pe care i-au făcut-o unui deținut închis aici, pe vremea când el era doar gardian. Au stins toate luminile de pe coridor, iar pe cele care nu puteau fi stinse le-au învelit în anvelope groase de tractor, astfel încât întunericul să fie complet, apoi au deschis ușa celulei și i-au pus lanțuri la picioare și i-au dat drumul pe coridor, iar când a început să strige că nu vede nimic, i-au spus că precis a orbit, pentru că i s-au atrofiat nervii oculari, și au aprins luminile numai când deținutul a început să scoată urlete neumane.

Directorul închisorii se gândește la fața deținutului, la mutra pe care o făcuse când i-au băgat lumina lanternei în ochi. Nu era o față umană.

Ușa se deschide brusc, degeaba se pregătise să dea de lumină, pe noul director al închisorii lumina îl amețește. Nu vrea să-și strângă pleoapele, totuși trebuie să închidă ochii, să-și acopere fața cu palmele, pe sub pleoapele lăsate lumina fâlfâie albă, în lumină vede chipul acela de demult, urlând schimonosit, deținutul e desfigurat de durere, atât de mult, încât pare că i se desprinde carnea de pe maxilar.

Noul director al închisorii își ia încet palma de pe față, se hotărește să-i facă farsa asta cu întunericul și următorului deținut care va fi închis aici. Ochii încă îl dor de la lumină, dar acum nu-i mai pasă, acum afișează un rânjet larg pe față.

## Trofeu

În celula luminoasă niciodată nu e întuneric. Lumina vibrantă de neon inundă încăperea, se reflectă pe pereți, peste tot numai lumină albă și tăioasă. În celula luminoasă nu există somn adevărat, iar după șase-șapte zile, nici trezie, ci o stare intermediară între somn și veghe. Deținutul cu ochelari se află de peste două săptămâni în celula luminoasă. Stă în picioare, cu spatele lipit de perete și brațele depărtate, încercând să se agațe de perete cu degetele răsfirate. E complet nemișcat și aproape în întregime chel, lumina neonului îi strălucește, violentă, pe frunte. Stă cu ochii închiși, însă mușchii încordați ai brațelor și venele proeminente de pe mâini indică în mod clar faptul că încearcă să se agațe, cu toate acestea e evident că lumina îl amețește.

Prin vizorul ușii, directorul se uită la ochelarii lucioși ai deținutului, se gândește că pare bătut în cuie pe perete, de parcă ar fi un trofeu. Gândul îi displace.

După aceea se gândește că locul ăsta e mult mai mult decât o simplă închisoare. E mult mai rău. Da, da, de aici nu există scăpare, cine a ajuns aici înseamnă că a părăsit definitiv lumea celor vii, degeaba respiră, degeaba-i bate inima, degeaba gândește, totuși nu există. În acest loc nu-i vorba de pedeapsă, nu-i vorba de reeducare, nici măcar de anihilare, singurul său scop este încetarea. Cine este închis aici încetează să mai existe, fără a-și putea dobândi libertatea prin distrugere, este plasat la granița dintre ființă și neființă, iar singurul sens al existenței sale este să știe că nu mai există. Gândește,

deci nu există. Asta nu e o închisoare obișnuită, ci o școală a nonființei, cine-i închis aici nu-i decât o fantomă. Aici nu sunt prizonieri, ci trofee vii, obiecte de muzeu care trăiesc și respiră, totemuri ale victoriei.

Directorul își lipește fața de vizor, se uită la deținut de parcă ar studia un obiect de muzeu închis într-o vitrină, la o mișcare brățara metalică a ceasului de la mâna lui se lovește cu zgomot de învelișul de fier al ușii celulei.

Deținutul deschide brusc ochii, are ochi albaștri și limpezi, lentilele groase ale ochelarilor îi măresc nevroșimil de mult pupilele. Se uită la vizorul ușii, la directorul închisorii, directorul închisorii știe că deținutul nu-l poate vedea, nu poate vedea nimic, numai lumina orbitoare. Se gândește că deținutul n-o să reziste, imediat o să închidă iar ochii, însă nu, deținutul continuă să-l privească, fața i se animă, îi zâmbește directorului.

Directorul închisorii simte cum i se înfierbântă obrazii, se dă un pas înapoi, depărtându-se de vizor și făcându-i semn unui gardian să deschidă ușa, cheia scârțâie-n broască, directorul închisorii intră în celulă.

Lumina îl înconjoară, tăioasă și rece, deținutul nu se clintește, stă în aceeași poziție, cu brațele depărtate, continuând să zâmbească.

Directorul închisorii, stacojiu la față, se oprește înaintea bărbatului, vrea să-i strige în gura mare să înceteze, să nu mai rânjească, dar nu reșește să scoată niciun sunet, atunci întinde mâna, smulgându-i deținutului ochelarii, îi rupe în două, aruncă bucățile pe jos, însă lentilele nu se sparg, se învârt pe podea, absorbind, dispersând și proiectând lumina de neon pe pereți, de-o parte și de alta, în jurul brațelor deținutului apar două

umbre rotunde, irizate, arată de parcă n-ar fi om, ci un fluture fragil, cu aripi uriașe, răstignit pe perete.

Deodată deținutul începe să râdă, un râs cristalin și sonor, atât de sonor, încât directorul închisorii simte că-i explodează capul, se răsuțește pe călcâie părăsind în grabă celula și răstindu-se la gardieni să se ducă odată, să-l aranjeze, ce mai așteaptă.

Gardienii se năpustesc în celulă cu pulanele ridicate, directorul închisorii pornește pe coridor îndreptându-se în grabă spre biroul său, știe că-i doar o închipuire, însă pe lângă rafala de bufnituri ale loviturilor ce răzbat din celulă, aude încă râsul ascuțit și strident al deținutului.

## *Tigru*

Deținutul doarme. Directorul închisorii stă în celula întunecoasă, lumina lanternei sale învăluie fața deținutului într-o lumină roșiatică. Directorul închisorii se gândește la sedativul din fluxul sanguin al deținutului, se gândește că ar putea să aprindă reflectoarele, însă n-o face. Deținutul tot nu s-ar trezi, durează cel puțin nouă ore până când organismul deținutului va elimina medicamentul. Nu s-ar trezi, nici nu și-ar reveni, însă pielea lui ar absorbi lumina, cine știe, poate ar simți-o la nivel celular, ca o plantă. Iar directorul închisorii vrea să evite asta. Vrea ca deținutul să uite lumina cu toată ființa lui. Se gândește că, dacă-l va ține suficient de mult în întuneric complet, pielea lui nu numai că se va albi, ci va deveni transparentă ca sticla, omul întreg transformându-se precum acele șopârle albe, nemuritoare, care viețuiesc undeva, în adâncurile unor caverne,

private de lumină pentru totdeauna. Pentru inspecție și-a ales o lanternă cu lumină roșie, deoarece știe că asta diferă cel mai mult de lumina naturală, așa trebuie să fie din moment ce nici pe hârtia fotografică nu lasă urme.

Se uită la fața deținutului, apoi scoate din pungă de hârtie mănușile de cauciuc pudrate în interior, și le pune pe amândouă, începe inspecția. Ca întotdeauna cu această ocazie, se gândește că în fond toată inspecția asta n-are niciun rost, e inutil s-o repete săptămânal. Nu-i place să se gândească la asta, pentru că nu-i place să se îndoiască de reguli. Apropie foarte mult lampa de pielea deținutului, îi studiază pielea de după urechi, apoi îi luminează interiorul urechii, se uită lung la șanțurile stacojii ale pavilionului urechii. Controlează pleoapele, cu două degete o ridică întâi pe cea stângă, apoi pe cea dreaptă, îl luminează și în ochi, îi inspectează nările, gura, gingiile, cerul gurii, limba, țesuturile moi de sub limbă.

După ce termină cu toate astea, îi luminează din nou gura, în lumina roșie fața deținutului pare incandescentă, directorul închisorii îi vâără lanterna în gură, făcându-l să-și închidă maxilarul peste ea, lumina proiectează pe pielea înroșită contururile negre ale oaselor.

Directorul închisorii își scoate o mănușă, atinge cu palma pielea deținutului, încet, foarte încet, își trece palma peste fața lui. Își aduce aminte de un film documentar văzut la teve. O echipă de filmare a condus o fetiță oarbă la grădina zoologică, permițându-i să atingă botul unui tigru adormit special pentru această operațiune.